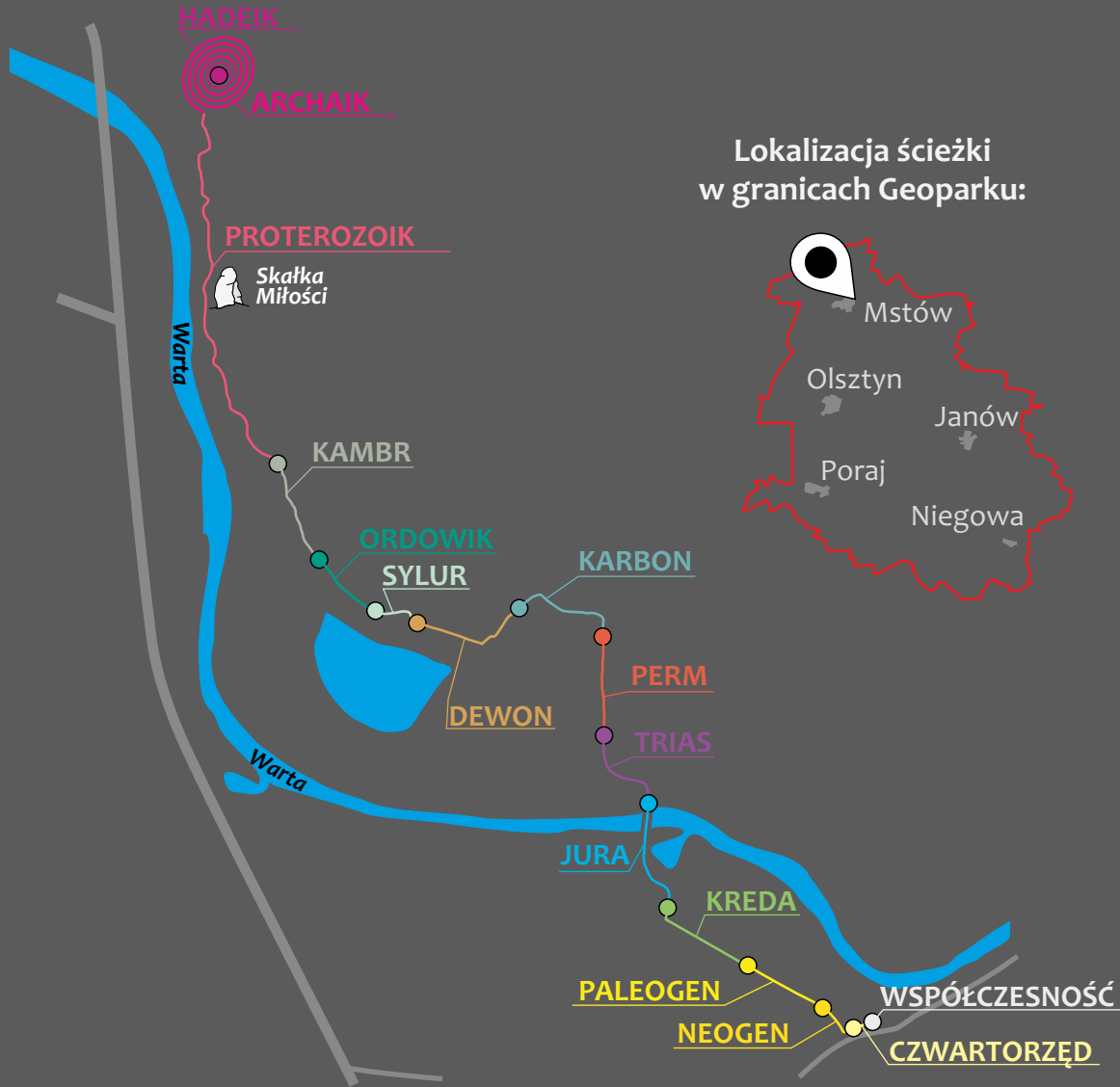

PLAN ŚCIEŻKI

Lokalizacja ścieżki
w granicach Geoparku:

Legenda:

 granica Geoparku Północnej Jury

 SYLUR szlak ścieżki wraz z przystankami

całkowita długość szlaku ścieżki – 1200 m

Państwowy Instytut Geologiczny - PIB
Muzeum Geologiczne

ul. Rakowiecka 4, 00-975 Warszawa

opracowanie ścieżki: M. Krzeczyńska
projekt graficzny: M. Krzeczyńska, M. Furca

Ministerstwo
Klimatu i Środowiska

Sfinansowano ze środków
NARODOWEGO FUNDUSZU
OCHRONY ŚRODOWISKA
i GOSPODARKI WODNEJ

HISTORIA ZIEMI

ŚCIEŻKA GEOTURYSTYCZNA
GEOPARKU PÓŁNOCNEJ JURY

1 PREKAMBR

Jest to najdłuższy rozdział dziejów Ziemi, obejmujący aż 90% okresu jej istnienia.

Prekambr to czas ognistej planety, pierwszych oceanów, pierwszej epoki lodowcowej i narodzin życia.

Od lawowych mórz hadeiku, przez tlenotwórcze sinice archaiku, po wielokomórkowe organizmy proterozoiku – jest to eon, w którym zaczął kształtować się świat, jaki znamy dziś. ■

Charnia

2 KAMBR

Jest to okres gwałtownego rozkwitu życia w morzach i oceanach, nazywany kambryjską eksplozją życia.

Pojawiły się organizmy o twardych szkieletach, muszlach i pancerzach, co pozwoliło im rosnąć do większych rozmiarów i skutecznie się bronić.

Lądy pozostawały niemal całkowicie pozbawione życia. ■

Anomalocaris

3 ORDOVIK

Ordowik to czas intensywnego rozwoju i różnorodności życia morskiego.

W ciepłych morzach powstawały pierwsze rafy koralowe, a w wodach pojawiły się najstarsze kręgowce – ryby pancerne.

Pod koniec okresu gwałtowne ochłodzenie i zlodowacenie doprowadziły do jednego z największych wymierań w dziejach Ziemi. ■

4 SYLUR

Jest to moment przełomowy w historii życia – rośliny po raz pierwszy wyszły na ląd. Wraz z nimi pojawiły się pierwsze zwierzęta lądowe, a w wodach rozwinęły się ryby wyposażone w szczęki.

Ocieplający się klimat i ruchy tektoniczne sprzyjały zmianom, które na zawsze odmieniły oblicze planety. ■

Graptolity

5 DEWON

Dewon nazywany jest erą ryb – w morzach dominowały potężne drapieżniki, a ryby osiągały niespotykane wcześniej rozmiary.

Z ryb mięśniopłetwych wyewoluowały pierwsze kręgowce lądowe.

Na lądach pojawiły się prymitywne lasy, które zmieniły skład atmosfery i zapoczątkowały globalne ochłodzenie. ■

Dunkleosteus

6 KARBON

Karbon to czas bujnych, wilgotnych lasów i ogromnych bezkręgowców.

Drzewiaste paprocie, skrzypy i widłaki dały początek złożom węgla kamiennego.

Wysoka zawartość tlenu sprzyjała olbrzymim rozmiarom zwierząt, a pojawienie się pierwszych owodniowców zapoczątkowało ewolucję gadów i ssaków. ■

Tyranozaur

Kreda była okresem ogromnej różnorodności dinozaurów, rozwijających się w izolowanych częściach świata.

Pojawiły się rośliny kwiatowe, które zrewolucjonizowały ekosystemy lądowe.

Ciepły klimat sprzyjał wysokiemu poziomowi mórz.

Okres zakończył się dramatycznym wymieraniem, które doprowadziło do wyginięcia nieptasich dinozaurów. ■

7 PERM

Perm to okres wielkich zmian klimatycznych i biologicznych.

Suchsze warunki sprzyjały rozwojowi roślin iglastych i przystosowanych do suszy zwierząt.

Pojawili się przodkowie ssaków – terapsydy.

Koniec permu przyniósł największe masowe wymieranie w historii, które na zawsze zmieniło życie na Ziemi. ■

Dimetrodon

8 TRIAS

Trias był czasem odbudowy życia po katastrofie permskiej.

W ciepłym i suchym klimacie rozwijały się gady, w tym przodkowie dinozaurów i krokodyli.

W wodach dominowały płazy, a z niewielkiej grupy ocalałych cynodontów zaczęły wyłaniać się pierwsze ssaki.

Pod koniec okresu nastąpiło kolejne masowe wymieranie. ■

Cynognathus

9 JURA

Jura to epoka panowania gadów.

Dinozaury opanowały lądy, gady morskie rządziły oceanami, a pterozaurowie królowały w powietrzu.

W morzach masowo występowały amonity.

Diplodok

W tym czasie pojawiły się także pierwsze ptaki i prymitywne ssaki, zapowiadając przyszłe zmiany w świecie zwierząt. ■

10 KREDA

11 PALEOGEN

Po zagładzie dinozaurów rozpoczęło się panowanie ssaków.

Z niewielkich form szybko stały się one dominującymi zwierzętami lądów, mórz i powietrza.

Pojawiły się wielkie ptaki nietlotne i ogromne ptaki szybyjące.

Klimat stopniowo się ochładzał, a Antarktyda została pokryta lodolodem. ■

Gastornis

12 NEOGEN

Neogen to epoka otwartych przestrzeni – łąk i stepów, po których wędrowały stada roślinożerców.

Rozwijały się konie i przeżuwacze, a w Afryce pojawiły się pierwsze hominidy.

Zmiany klimatu sprzyjały ochłodzeniu i przygotowały Ziemię na nadejście epoki lodowcowej oraz dalszą ewolucję człowieka. ■

13 CZWARTORZĘD

Czwartorzęd to okres dynamicznych zmian klimatu i pojawienia się człowieka.

Naprzemienne zlodowacenia i ocieplenia kształtowały krajobraz oraz życie megafauny, w tym mamutów i nosorożców włochatych.

W plejstocenie rozwinął się Homo sapiens, a ustąpienie lodowców zapoczątkowało trwającą do dziś holocen. ■

Ursus spelaeus

14 WSPÓŁCZESNOŚĆ

To jedyny okres, w którym człowiek stał się główną siłą zmieniającą oblicze Ziemi.

Homo sapiens zasiedlił niemal całą planetę, wpływając na klimat i różnorodność biologiczną.

Obserwujemy współczesne wymieranie gatunków oraz nieustanny ruch kontynentów, który wciąż powoli, lecz nieprzerwanie zmienia mapę świata. ■